

Citát sociológa

„Milióny ľudí nekráčajú svetom, ale sú ním strkaní a ak idú na základe vlastnej voľby, tak si vyberú smer, o ktorom predpokladajú, že doňho budú v nasledujúcich chvíľach postrčení. Rovnako ako v minulosti, nemajú často príležitosť na to, aby si vydýchli, aby sa zastavili, oddýchli a popremýšľali nad zmyslom toho, čo robia a nad princípmi, ktoré riadia ich konanie.“

Zygmund Bauman,
sociológ poľsko - britského pôvodu

V čísle prinášame:

- Úvodník z pera Milana Dubčeka ako spomienka na svojho otca *viď strany 1, 2*
- Rozhovor na aktuálnu tému s prezidentom Spoločnosti slovenských velikánov JUDr. Jozefom Škultétym *viď strany 1, 4*
- Na Alexandra Dubčeka a jeho rodičov spomína Mária Petro – Vencelová *viď strana 5*
- Názor ambasádora projektu, olympijského víťaza z Helsínk, Janka Zacharu *viď strana 4*

Spomínať na vlastného otca je úlohou ťažkou i náročnou

Všetci traja synovia Alexandra Dubčeka. Autorom dnešného úvodníka štvrťročníka Slovenskí velikáni je najmladší z nich - Milan Dubček (na snímke uprostred), prvý sprava Pavol Dubček, vľavo Peter Dubček

Tešia ma a podporujem aktivity Spoločnosti slovenských velikánov, s potešením som prijal informáciu prezidenta SSV Jozefa Škultétyma o začatí vydávania novín SLOVENSKÍ VELIKÁNI. Povedať, alebo napísať pár riadkov ako spomienku na môjho otca, Alexandra Dubčeka je pre mňa vždy ťažká úloha. Ešte som nečítal, nepočul žiadny opis politického a osobného života Alexandra Dubčeka, ktorý by ho vystihol verne a výstižne. Asi sa to nepodarí ani mne. **Najbližšie sa k tomu priblížil majster pera a ľudskej duše Bohumil Hrabal vo svojom krátkom nekrológu,**

ktorý napísal po smrti môjho otca.

Ani sám Alexander Dubček neopísal svoj život vo svojej autobiografii úplne verne, neopísal totiž tie najhrubšie skrivodlivosti, útoky, intrigy, ktoré boli voči nemu vedené. Typic-

ký Dubček, nechcel vyťahovať špinu na iných, nechcel opisovať zradu a všetky tie príkoria, ktoré mu robili jeho nepriatelia, mnohých prípadoch aj bývalí priatelia, to bolelo najviac. Ja som ho k tomu nabádal, nespul som.

Rozhovor na aktuálnu tému s prezidentom Spoločnosti slovenských velikánov JUDr. Jozefom Škultétym

Čo v Roku Alexandra Dubčeka?

Bude tomu pomaly rok, čo prezident Spoločnosti slovenských velikánov JUDr. Jozef Škultétym na krásnom podujatí na Janko-

vom Vršku symbolicky priblížil Rok Alexandra Dubčeka v programovej realizácii občianskeho združenia, ktorého činnosť

iní autori zase o Dubčekovi tlmili pozitíva, podľa nich verný opis Dubčeka by bola glorifikácia. Musím sa nad tým zasmiať, pravda by bola glorifikácia? Niektorí autori zase náruživivo vkladajú Dubčekovi do úst svoje vlastné predstavy a úvahy, akože sú to úvahy Dubčeka, čitateľa to možno upúta, pobaví, rozčúli, ale ak autor prepašuje do Dubčekových myšlienok svoje myšlienky, tak potom to nie je o Dubčekovi.

Sú politológovia, bádatelia, spisovatelia, ktorí si myslia, že osobnosti slovenského národa musia aj ničím spochybniť, v niektorých prípadoch aj zámerne očierniť, a tak akože dosahujú objektivitu.

Je dobré, ak vzniká viac občianskych združení, spolkov, nadácií, ktoré odovzdávajú a zachovávajú pre ďalšie generácie hodnoty, pre ktoré žili slovenské osobnosti.

Prečo bol Dubček tak uveriteľný politik, prečo vedel zjednocovať a nie rozdeľovať národ? Sú to generácie osobností, ktoré

(pokračovanie na 2. strane)

Reagujeme

Väčšina z tých, ktorí sa podrobne zoznámila s obsahom minuloročných premiérových vydání štvrťročníka Slovenskí velikáni, v printovej podobe, živo reaguje na obsah i grafiku jednotlivých vydání. Z mnohých pozitív sa najčastejšie spomína potreba takého média. Pravda, nás zaujímajú v redakcii aj kritické postrehy. Mnohí chcete, očakávate, aby jednotlivé príspevky boli kratšie, dynamickéjšie, z tvorivej dielne viacerých autorov.

Práve vaše kritické pripomienky sú pre tvorcov tohto printového média podstatné. Pravdu máte všetci, ktorí tvrdíte, že by to mali byť noviny pre všetkých a o najpodstatnejších problémoch nás všetkých, lebo odkazy spomenu-tých velikánov sú orientované prostredníctvom takých milníkov pre cesty našimi životmi.

(pokračovanie na 4. strane)

Myšlienky nielen na uvažovanie

Nie som vysokoškolsky vzdelaná, ale som matkou troch detí. Pýtam sa verejne, lebo nemám o tom vedomosti či vo svete existuje zhoda o tom, ktoré modely sú pre naše životy v súčasnosti najprospernejšie z pohľadu nášho zdravia, zdravia našich detí a ekonomickej sebestačnosti. Tieto témy sa

úplne vytratil z nášho života. Zdá sa mi, že aj v Slovenskej republike sa čím ďalej tým viac podriaďuje zreteľná väčšina nefunkčným zákonom a praktikám pre naše zdravšie životy dnes, ale i tých, ktorí prídu po nás. Takmer každý politický subjekt má sociálnych sľubov množstvo, len praktické výstupy majú čoraz viac chorob-

nejšie, ba až smrteľné výstupy pre existenciu množstva aj mojej rodine podobných ľudí. Kto pomôže konečne s tým, aby zreteľne prinášal pre najširšie vrstvy obyvateľstva v oblasti sociálnej politiky skutočné pravdivé východiská pre jej zlepšenie? Nájde sa vôbec niekto taký?...

Mária Pohlodová

koordinuje. Urobil tak z dôvodu, aby 100 ročnica narodenia tejto výraznej osobnosti - humanistu, demokrata, Európana, ako Alexandra Dubčeka nazvali, lebo ho takého vďaka jeho osobným prístupom počas jeho života osobne poznali, viaceré významné autority svetovej politiky i univerzitného vzdelania. Pre toto číslo novín Slovenskí velikáni téma nanajvyš aktuálna, zaujímavá a hlavne potrebná. „Takže, pán prezident, čo ste už stihli v spomínanom roku z vašich zámerov v Spoločnosti slovenských velikánov urobiť?“ znela naša prvá otázka.

(pokračovanie na 4. strane)

Spomínať na vlastného otca je úlohou ťažkou i náročnou

(dokončenie z 1. strany)

horlili za slovenský národ, ešte pred narodením Dubčeka, áno, aj tieto osobnosti mali na Dubčeka vplyv a sú to aj jeho rodičia, priatelia, osobná životná skúsenosť.

Štúr a Dubček

Dubček sa narodil v tom istom dome ako Štúr a asi skutočne existuje a pôsobí genius loci. Známy výrok Ľudovíta Štúra:

„Národ, v ktorého duši je hlboko zakorenená úcta k právam každého človeka a pre ktorého je samozrejmosťou, že všetci sú si rovní, nosí v srdci lásku k človeku a nerobí medzi ľuďmi rozdiel a navyše sa aj sám spravuje - len takýto národ môže byť úprimným, otvoreným a čestným národom.“ slová, ktoré Štúr adresoval národu, platili aj na Dubčeka a podľa týchto slov sa Dubček celý život aj správal, veľmi si ctil človeka, rovnosť, spravodlivosť, práva človeka, v srdci nosil lásku k človeku. A samozrejme platili na Dubčeka aj slová „menej troviť, viac tvoriť“. Nehnal sa za majetkami, žil striedmym životom, alkohol striedmo, cigarety vôbec, neúnavne pracoval. Keď už večer neprišiel domov, mama zbalila večeru a poslala ma k nemu do úradu na Hlbokej ulici, čo nebolo pre mňa, ako piataka na ZDS, až

časť života v USA, poznal ťažký život slovenských robotníkov v USA, ale aj prácu v slovenskom krajanskom rozhlase v Chicagu, časť života v ťažkých podmienkach v ázijskej časti Sovietskeho Ruska, časť života v Rakúsku, v koncentráku, do ktorých transportovali nielen Židov, ale aj politicky nepohodlných ľudí. Nie len na svojom živote, ale aj na živote svojho otca Štefana Dubčeka spoznal Alexander Dubček, čo sú to príkoria, tvorivá sila, ideály, čestnosť, život pre druhých, sociálna spravodlivosť. Pritom Štefan Dubček sa nikdy nestá-žoval, nebedákal, bola to silná osobnosť, rovnako aj Alexander. Štefan Dubček v USA bojoval za práva robotníkov, zakladal odbory, v Sovietskom Rusku budoval zaostalú časť tejto krajiny, vy- budovali fabriky, mesto, školy, vrátil sa na Slovensko a pracoval v odboji, za čo si vyslúžil transport do Rakúska.

Štefan Dubček, aj jeho syn Alexander spoznali, čo je to znášať príkoria na obranu spravodlivosti, našli krásu života pri budovaní krajiny, jej pozdvihnutie z ekonomického, aj morálneho hľadiska.

Rok 1968 bol rokom pozitívnych zmien, Akčný program, ktorý bol vypracovaný pod vedením Alexandra Dubčeka, vy-

rozvoja krajiny.

Dubček nezavádzal program reforiem až v roku 1968, presadzoval reformné návrhy už v rokoch 1961 - 1963, keď bol v Prahe celoštátnym tajomníkom pre priemysel. To bol náš prvý pobyt v Prahe. Aj vtedy bolo pre otca prirodzené, že o mnohých problémoch diskutoval s odborníkmi, akademikmi, napr. aj s predsedom Akadémie vied Šormom, aké náhody, jeho syn bol môj spolužiak a veľmi dobrý kamarát. Mal som 10 rokov, bol som žiakom na základnej škole v Prahe, otec vôbec v tom veku so mnou nerozprával o svojej práci, s výnimkou zmienky, že s akademikom Šormom a aj inými pripravujú určité zmeny na riadenie podnikov, lebo otec vedel, že môj kamarát je syn akademika Šorma. Reformy neprešli u prezidenta Novotného, dokonca ho tak rozčúlili, že Dubček bol z funkcie odvolaný a preložený na Slovensko, nepotreboval v Prahe rebela. Moju mamu trochu zabolelo, že manželka prezidenta Boženka Novotná jej povedala: „soudružko jednou nahoru, jednou dolu“. Otcovi však takéto vzostupy a pády nevadili, možno vadili, ale určite uňho nespôsobovali nejakú sklúčenosť. Energicky sa pustil znovu do práce na Slovensku a opätovne si vedel vytvoriť pracovný kolektív, okruh priateľov, s ktorými mohol tlačiť na reformy, ale aj na ozdravenie spoločnosti, hlavne naprávanie krívd z 50-tich rokov. To bol typický Dubček, okruh odborníkov, priateľov, náprava minulosti a program do budúcnosti. Na Slovensku odvolali Bacilka a Dubček bol zvolený na jeho miesto, najvyššia stranícka funkcia na Slovensku mu dala priestor na presadzovanie otvorenej politiky, ale aj silnejšiu pozíciu voči Novotnému. Novotnému začal Dubček prekážať aj na Slovensku, zriadil vyšetrovací tím, ktorý mal vyfabrikovať niečo na Dubčeka, aby ho mohol odstaviť, súdne stíhať. Aké približné podobienstvo so Štúrom, neúnavný boj a neustála šikana zo strany mocných. Našťastie 60-te roky neboli 50-te roky, vyfabrikovať krivé obvinenia už nebolo také jednoduché.

Otec prechádzal cez tieto útoky a podrazy v celku dobre, horšie to bolo s mamou, skrivodlivosť a zlomyseľné útoky sa veľmi podpísali na jej zdraví, najmä však obdobie po roku 1968. Mama zomrela v roku 1990, čo otec ťažko znášal, z Prahy sa vracal do bratislavského domu, kde už ho nevítila jeho milova-

ná manželka, bolo to pre neho veľmi ťažké, úsmev z jeho tváre zmizol a často zvolil víkend bez príchodu do bratislavského domu. Na rozvinutí maminých zdravotných problémov sa podpísalo celé to obdobie šikanovania, policajného prenasledovania celej rodiny. Mamu trápili najmä mediálne a vládne útoky na otca po invázii vojsk v auguste 1968, ktoré trvali až do roku 1989. Mama nevedela pochopiť, ako môžu špiniť tak čestného človeka, aké klamstvá sa odvažujú servírovať národu. Často som mame hovoril, aby radšej správy ani nepozerala. Najjedovatejšie sliny v médiách púšťali, vždy keď otec zaslal nejaký kritický list, ktorý sa dostal do zahraničia. Jeho kritické listy rozčúlili stranícke špičky a médiá viac ako vyhlásenia Charty. A tých listov bolo dosť, viem, lebo som ich prepisoval strojopisom z otcových rukopisov. Mamu rozčulovali okrem útokov médií aj tajní fízli stojaci pred domom, ale aj uniformovaní a tých mi bolo občas ľúto, najmä, ak som v ich očiach videl bezradnosť, ľútosť a previnenie, že sú takto zneužívaní, tí mali za úlohu legitimovať každého, kto išiel zazvonit' na náš zvonček. Tajní fízli boli väčšinou agresívni, človek by čakal, že budú robiť a že majú robiť svoju prácu tajne, viem, že súbežne robili aj tajné sledovanie. Väčšinou však sedeli v civile v zaparkovanom aute pred domom, tých áut v okolí bolo viac, mali nariadené dávať celému okoliu a aj nám na vedomie, že si môžu robiť, čo chcú, ako chcú, mali aj zastrašiť ľudí, aby sa s nami nestýkali. Nuž, v takomto prostredí, mamine žlté problémy prerástli do inej formy ochorenia, o ktorom ani mama, ani my sme nemali tušenia. Zistilo sa to až po roku 1989, ale to už bolo neskoro. Naše sťahovania Štefan Dubček precestoval za prácou a aj za svojimi ideálmi kus sveta, ja som sa zase sťahoval z miesta na miesto s rodičmi nedobrovoľne, ako dieťa, Bratislava 2x, Banská Bystrica, Trenčín, Praha 3x a ako sa hovorí - 3x a dost', tak pre môjho

otca to platilo doslovne.

V roku 1968 bola Praha našim domovom po druhýkrát, bol som v Prahe žiakom na strednej škole, v osudné augustové dni som bol s otcom v Prahe sám, mama a najstarší brat v Bratislave, stredný brat Peter v zahraničí. Otca transportovali na neznáme miesto, kdesi na Ukrajine a ja som zostal v Prahe sám. K augustovým udalostiam možno niekedy niečo napíšem v inom príspevku.

Tragickejšie som prežíval tretí pražský pobyt, od roku 1991 som pracoval na federálnom Ministerstve zahraničných vecí v Prahe, rodina a bratia boli v Bratislave. Truhlu viezli Prahou, nikto o tom nevedel, nikomu nepovedali, kedy a kadiaľ sa bude smútočná autokolóna na letisko pohybovať, nikto z Pražanov tomuto sprievodu nemohol vzdať úctu, prázdne chladné ulice, spomenul som si, ako Praha nadšene vítala Dubčeka v 1989, zaplnené Letenské námestie skandovalo Dubček na hrad. Na letisku chladná rozlúčka, v chladnej letiskovej chodbe, ja som cítil zvláštny chlad, truhlu naložili do nákladného priestoru lietadla a ja ani neviem, ako som stúpil po pristavených schodoch do lietadla, cítil som sa tak opustený, sám, sprevádzal ma len chlad.

Na záver opäť Bohumil Hrabal:

„... kedyž ve zprávách jsem slyšel ... Alexandr Dubček est décédé á Prague... umírám, Cassie, z toho světa odešel můj kamarád ... který byl natus na Slovensku a denatus v Praze...“

a aby som nekončil so slzami v očiach, ale dubčekovsky s úsmevom na tvári, tak pridám ešte pána Wericha:

„Alexander Dubček, to je báječný človek, to je skutočne báječný človek! Ono se Dubčekovi velmi krásně fandí... On sa sméje, on má malé oči a ten jeho optimizmus je nakazlivý...“

A on sa chová ako obyčajný vy, obyčajný ja, nebo obyčajní oni, nebo on, je obyčajný človek, nebo on je ČLOVĚK. A lidé takémuto člověku rádi fandějí. A takému člověku stojí za to fandit!“ Jan Werich

Alexander Dubček vo chvíli úvahy nad momentálnym okamžikom

foto: Vladimír Benko

tak ďaleko. Aké náhody, o mnoho rokov neskôr som v tej istej budove pracoval aj ja, na Ministerstve zahraničných vecí, ktoré získalo tú budovu ako svoje sídlo.

Otec a syn

Na Alexandra Dubčeka mal veľký vplyv aj jeho otec Štefan Dubček. V rokoch 1992 až 1997 som pracoval v New Yorku na našej misii pri OSN a v New Jersey, magistrát mesta Passaic, ktorého som čestný občan, ma požiadal, aby som povedal príhovor pri príležitosti Dňa Otcov. Ja som predstavil môjho otca Alexandra Dubčeka cez jeho otca, môjho dedka Štefana Dubčeka, ktorý prežil

volal obrovské pracovné nadšenie a dal priestor pre aktivity pracovných kolektívov, napriek tomu, že sa zaviedli voľné soboty, produktivita a prosperita krajiny rástla. Akčný program mohol vzniknúť len tak, že Dubček dal priestor na jeho vypracovanie odborníkom, vedcom, akademikom, zväzom, pracovným kolektívom. Alexander Dubček mal tú silu, že si reformy a návrhy overoval, niektorí neprajníci to nazývali váhavosť, ale Dubček určite nebol váhavý, reformné návrhy museli byť dôsledne vyargumentované, len tak mohol vzniknúť úspešný program

Slovo redakcie na záver

Redakcia štvrťročníka s úžasným rešpektom a úctou k samotnej osobnosti Alexandra Dubčeka a ľudí veľmi blízkych jeho rodine pripravovala hlavne zásluhou JUDr. Jozefa Škultétyho azda po prvý raz oficiálne na verejnosť publikované spomienky. Zvlášť vysoko oceňujeme príspevok syna Alexandra Dubčeka - Milana a nám sprístupnené cenné názory jeho manželky, pani Miloty Dubčekovej, vďaka ktorej sme mohli publikovať na verejnosť aj tieto riadky. Za všetkých vd'áčnych čitateľov im veľmi úprimne aj touto cestou ďakujeme, rovnako ako autorom publikovaných spomienok.

Alexander Dubček očami fotoreportéra Vladimíra Benka

Alexander Dubček na prijatí vo Vatikáne u pápeža Jana Pavla II.

foto: Vladimír Benko

Nestretávame sa často. Prvý raz som stretol fotoreportéra Vlada Benka v redakcii Sloveca v Banskej Bystrici. Bol júlový deň 1984. Už viac rokov si triedim myšlienky a výroky, ktoré som si zapisoval. Robím tak preto, lebo vždy rád rozprávam, približujem príbeh o ľuďoch z rôznych sfér života, z oblasti žurnalistiky zvlášť. Už som podobný text o mojom bývalom spolupracovníkovi uverejnil na webovej stránke www.slovenskivelikani.sk. Tento bude obsahovať ešte trochu viac názorov, postojov, informácií, z ktorých by mohli mnohé zapadnúť prachom nepotrebnosti.

Dávno, pred desaťročiami, Vlado Benko, absolvent Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave ma zaujal kvalitnou fotografiou v prepojení na vlastnú žurnalistickú tvorbu. Prvý raz ma potešilo, keď sa Vlado rozhodol po 3 rokoch pôsobenia v odvetvových novinách Slovenských celulózk a papierní opustiť vtedajšiu redakciu, lebo mu ponúkli lákavejšiu a perspektívnejšiu prácu v Tlačovej agentúre Československej republiky. V hlave mi hmýrili myšlienky, ktorým smerom sa s fotoaparátom v ruke vyberie? Jeho reportážne fotografie priťahovali už v tom čase čitateľa, pomáhali šperkovat' a vystužiť pravdivosť obsahu slov pospá-

janých do určitého žánrového tvaru. Odbornosťou, kreativitou, ale hlavne úprimnosťou získaval stále viac a viac čitateľov, hoci tí, ktorí sme ho dôverne spoznávali sme mohli registrovať, že ľudskú slávu vníma vo svojom živote skôr ako poľnú trávu. Pamätám si, ako mi raz jeho, na pracovisku myslím si, naj dôvernejšia a azda i pracovne a výsledkovo najbližšia spolupracovníčka povedala: „Oceňujem jeho sústredenosť na samotnú prácu. Pozerá pri každej pracovnej aktivite vždy dopredu, má svoje ciele a veľmi ich dokáže takmer pri každej príležitosti funkčne aktualizovať. Aj v prospech kolektívu. Je naučený žiť svoj život, nie život niekoho iného.“ Dovolil som si dodať k jej slovám už vtedy, že robí hlavne veci, ktoré neodporujú morálnym zásadám a svojim konaním by neublížil nikomu.“ Po rokoch, ktoré sa pokúsím priblížiť v ďalších riadkoch si dovoľm dodať: „Nič v živote nedostal zadarmo. Ostal verný letectvu, fotoaparátu a vlastnej rodine. Všetko čo dosiahol bolo vecou jeho tvrdej práce na sebe samom. Nechýbala mu nikdy trpezlivosť, pevná vôľa, zásadovosť a úcta k múdrym a kvalitným ľuďom. Veľmi si vážim a mám osobnú radosť z toho, že sa dotkol skutočných

velikánov vo svojom živote. Keď ako jediný fotoreportér zo Slovenskej republiky strávil týždeň pred prvým letom slovenského kozmonauta do vesmíru vo vtedy kozmickom centre bývalého Sovietskeho zväzu, dnes svojim spôsobom turistickou atrakciou súčasného Ruska – Bajkonurom, vedel o tom málo kto aj z jeho veľmi blízkeho okruhu ľudí. Nikdy si nepotrpel na tom, aby zažíval chvíle slávy, radšej bol a aj dnes je to cítiť v rozhovore s ním samotným, že radšej podporuje vzťahy plné úprimnej lásky.

Vladimír Benko bol a zostal jediným, ktorý dokumentačne s fotoaparátom v ruke mapoval štart a pristátie prvého kozmonauta Slovenskej republiky do vesmíru – Ivana Bellu. Nikdy sa tým nevyťahoval a nevyťahuje sa tým ani dnes. Pomaly sa stával majstrom fotografie a života s úprimným srdcom ľudského dobra a nefalšovanej srdečnosti. Vladimír Benko, fotoreportér ako málo iných, vedel a zostalo mu to do dnešných dní, spájať vlastné videnie situácie či portrétu s vlastnou tvorivou publicistikou. Netajím a neskrývam, aj jeho reportážne fotografie ma pozvali k trvalejšej žurnalistike, ktorá bude historicky naďalej skúmať a približovať odkazy slovenských velikánov. Pýtam sa sám seba s odstupom rokov: Náhodný príbeh, že zoberiem do rúk portrét s bordovými ružami či ovocím Alexandra Dubčeka a uvažujem. Kto toto zanecháva ako produkt svojej majstorskej roboty pre svet súčasnosti či budúcich pokolení? Ktorá veľká a známa osobnosť slovenskej reportážnej i portrétovej fotografie sa dostala k nezabudnuteľným velikánom slovenského národa?

A život mi dovolí dostať ďalšiu informáciu. Jednotlivé zábery ti doplní rozprávanie Vladimíra Benka, so zážitkami spojenými s menom humanistu, demokrata, Európana – Alexandra Dub-

čeka. S fotografiami o človeku, ktorý získaval úctu a uznanie múdrych a šľachetných na celom svete. Aj preto je ich svetom potrebné šíriť.

Dokáže ich komentovať z technického, novinárskeho, umeleckého, ale hlavne ľudského hľadiska. Mám v ruke fotografiu dvoch ľudí, ktorých osobný vklad z dôvodu ľudského dobra, úžasnej ľudskosti, šľachetnosti, dobrosrdečnosti bude pre všetky ďalšie generácie symbolom krásnej myšlienky, vyjadriť a potvrdiť úprimnosť a dobrosrdečný vzťah k pravde o svete, ktorý tu bol, ale práve pre to dobro, pokoru, šľachetnosť a múdrosť či dobrotu by mal zostať na planéte Zem na večnosť.

Pozerám sa na fotografiu Alexandra Dubčeka z prijatia u pápeža Jána Pavla II., práve tú, ktorá obletela mnohé krajiny Európy a sveta, stala sa vážnym a vážnym dokumentom aj jednej nomenovanej, ale vyhľadávanej francúzskej agentúry, ktorá oslovila práve Vladimíra Benka s prosbou na spoluprácu, poskytnúť vzácne fotodokumenty z pohrebu Alexandra Dubčeka.

A Vladimír Benko, keď mu to komentujem svojim videním sa zahľadí na fotografiu práve pápeža Jána Pavla II., na ktorej je s Alexandrom Dubčekom, aby mi prezradil bežnou rečou,

známeho a aj dnes nezabudnuteľného politika, nositeľa Nobelovej ceny za literatúru. V spomenutej fotografii časový horizont od 14. marca 1991 skrýva najväčšiu hodnotu skutočnej pravdy o nefalšovanom a neprekrúcanom ľudskom dobre. Hodnota skrytá a zvýraznená v pravde času je drahšou a milšou ako akékoľvek množstvo peňazí či majetku.

Približuje nefalšované svedectvo o reči srdca úprimných ľudí, ktorú prijali všade s veľkou láskou a dôstojnosťou všetci, ktorí sa to dobro snažili a snažia či budú snažiť šíriť nie pre lesk briliantov, aby ním oslepili chudobné davu a smrť nevinných na našej planéte Zem.

Na druhej fotografii pripína práve fotograf Vladimír Benko na límeček Alexandrovi Dubčekovi živú ružu – symbol skutočného duševného zdravia. Duševné zdravie terajších pokolení na celom svete, u nás doma zvlášť, lebo ide o pokolenia z našej vlasti, nášho národa Slovanov, nie je nič iné ako vôňa práve živých ruží, ktoré kvitnú a rozvoniavajú úprimnosťou v srdiečkach každého žijúceho človeka už od narodenia.

A čo mi hovorí Vladimír Benko na otázku: „Ako si s odstupom rokov spomínaš na Alexandra Dubčeka?“ Mal som to šťastie, že som s ním mohol s fotoaparátom

Vladimír Benko pripína ružu Alexandrovi Dubčekovi Foto: Pavol Neubauer

v bežnom telefonickom rozhovore:

„Dňa 14. marca 1991 sme čakali spolu s pánom Alexandrom Dubčekom na letisku v Ríme. Bola to chvíľa, kedy som mal a niesol do vlasti, v ktorej som sa narodil a vyrastal práve túto fotografiu vo svojom fotoaparáte. Z neho obletela celý svet.“

Keď práve túto fotografiu zasielam administrátorovi, aby ju spolu s textom umiestnil natrvalo do historickej zbierky Spoločnosti slovenských velikánov, zistím, že 14. marca 2021 tomu bolo práve 30 rokov.

Známy politik Winston Churchill povedal a napísal, že príbehom ľudskej rasy je vojna. Ukladám k fotografii pápeža Jána Pavla II. s Alexandrom Dubčekom z autorskej dielne fotografa Vladimíra Benka výrok vo svete

v ruke absolvovať chvíľu, keď mu v Strassburgu na pôde Európskeho parlamentu odovzdával Sacharovovu cenu Enrique BARÓN CRESPO.

Mal som to šťastie, že som sa mohol dotýkať pána Alexandra Dubčeka vo všedné dni i dni sviatočné. Vždy so sebou nosil ľudskosť, úprimnosť, vieru v dobro človeka, žičlivosť, úžasnú trpezlivosť a napriek vysokým oceneniam, ktoré získal od mnohých osobností sveta a v mnohých krajinách, vždy zostával skromným, hrdým Slovákom na vlastnú domovinu, na naše krásne Slovensko.

Bol to asi pre mňa dar, ktorý sa nedá ničím zaplatiť a naše stretnutie, počas ktorého sa rodia tieto riadky, vnímam ako povinnosť tlmočiť toto všetkým, ktorým takú skúsenosť život nedežičil.

Jozef Mazár

Tak je dokumentačne zachytená chvíľa, počas ktorej prevzal v Štrasburgu ceanu Sacharova Alexander Dubček foto: Vladimír Benko

Názor ambasádora projektu, olympijského víťaza z Helsínk, Janka Zacharu

Úmysel robiť dobro pre väčšinu musí byť vždy čistý

O olympijskom víťazovi Jankovi Zacharovi, ktorý začal boxovať v rannej mladosti je toho popísané mnoho. Sám aj dnes jemu príznačnou skromnosťou a pravdivosťou vie funkčne priblížiť tréningy v trenčianskej sokolovni, kde začal boxovať, aby už v roku 1946 získal svoj prvý titul majstra Slovenska v mušej váhe.

„Po desaťročiach je živo približiť aj rok 1950, kedy narukoval na základnú vojenskú službu do vtedajšieho ATK Praha, aby v blízkosti takých vzácných športových veľikánov sveta, akými boli manželia Zátokovci, mohol v roku 1952 obohatiť svojím vlastným zlatom na OH v Helsinkách bohatú, ale krásnu históriu československého športu. Keď sme sa ho opýtali, prečo sa rozhodol prijať pozíciu ambasádora Spoločnosti

slovenských veľikánov, okrem iného skromne poznamenal.

„Od detstva ma životné cesty posúvali do neznáma. Ešte ako dieťa ma brával môj otecko na bicykel, keď z Trenčína, kde som sa narodil šliapal na pedále, aby sa dostal až na Jankov Vršok. V tom čase som nevedel, prečo tam chodieval. Vážil som si svojich rodičov, lebo boli veľmi pracovití a statoční ľudia. Ako malému dieťaťu mi život na ulici ponúkol šport, začal som futbalom, ale viac ma priťahovala tá sokolovňa. Tak asi aj preto som skončil pri boxe. A prečo trvalo komunikujem s ľuďmi zo Spoločnosti slovenských veľikánov? Vždy som sa cítil, ani dnes nie som iný, len ako jednoduchý človek, ktorý si váži svoje rodisko a rovnako pracovitých ľudí v ňom. Šíriť dobro znamená reálne pristupovať v každej chvíli

ku svojmu životu. Pri športe sa dalo odpozorovať, že len systémom sa možno zaradiť medzi úspešných. V ATK za čias Emila Zátoka, Viléma Mandlíka a ďalších panoval veľký súlad v tréningovej morálke a našich zámeroch vzorne, úspešne reprezentovať. Július Torma, ktorý ma trénoval tiež určitý čas mi asi vstúpil tiež viacero podstatných zásad pre športový život i ten, ktorý som žil neskôr, keď už som nebol aktívnym špičkovým pretekárom. Mal som asi šťastie na výborných ľuďoch. Boxoval som proti Švédovi, Kórejčovi, Maďarovi, boxerovi z Juhoafrickej republiky a potom vo finálovom súboji aj proti Talianovi. Zvíťazil som, lebo som mal dobrú, zodpovednú prípravu, v ktorej som nič neoklamal a možno i trochu šťastia. Najpodstatnejšie bolo, že som pochopil a snažil sa zabudovať do vlastného života natrvalo bežnú a každodennú pracovitost' zavše aj v prostredí, kde nebola vždy dobre nastavená štruktúra na dosahovanie úspechu. Úmysel robiť dobro pre väčšinu musí byť vždy čistý.

Aj tu v Spoločnosti slovenských veľikánov budujú tím, ktorý má svoje ciele i priority. Zúčastnil som sa podaktorých akcií a zaujalo ma, ako si počínajú pri plnení svojich zámerov, vo filozofii prinášať pre široké

vrstvy ľudské dobro. Vôbec mi nikdy nezáležalo, aby to boli iba skutky, ktoré ohúria svet. Vydali sa na náročnú cestu. Všímam si postupnosť i zodpovednosť pri hodnotení, toho čo stihli pozitívne urobiť a čo urobiť plánujú. Prenášať odkazy zodpovedných do praxe je niečo podobné, ako odovzdávať skúsenosti tým, ktorí tie skúsenosti môžu zažiť vtedy ak sa celí odovzdajú svojmu cieľu.

Videl a zažil som ľudí plakať pri športe. Aj sa veľmi tešili z víťazstiev, krásne je vážiť si u každého človeka dobro, ktoré nosí v sebe a pomôcť mu vo chvíli, keď tú pomoc potrebuje. Tu na Jankovom Vršku zomierali statoční ľudia, naši otcovia a dedovia, aby sme mi, ich nasledovníci mohli víťaziť, napríklad aj na olympijských hrách.“

Krásne, zaujímavé postoje aj úspešného trénera boxerov Spar-

taka SMZ Dubnica, s ktorými získal v súťaži klubov 3 tituly majstrov Československa. Neuveriteľné, trénersky ešte aj dnes pomôže svojmu nasledovníkovi Dušanovi Bučkovi. Keď sme sa práve Dušana Bučka, dlhoročného trénerského mága boxu opýtali, čo si najviac cení na svojom učiteľovi, trénerovi zareagoval: „Má v sebe nabudovaný zdroj pozitívnej životnej energie, zo svojho života nestráca ani v tomto krásnom veku, keď sa narodil ešte v roku 1928, zo zretele dobro a vďaka. Denne kráča vyše 100 schodmi k hrobu svojej manželky, o ktorej hovorí vždy krásnym slovom, ako mu vytvárala pozitívnu rodinnú klímu počas celého ich spoločného života, lebo obaja ctíli a chápali rodinu ako najdôležitejší stavebný kameň každého neskôr budovaného úspechu.“

Peter Ondavský

Reagujeme

(dokončenie z 1. strany)

Napišeme znova vecne a otvorene, zásadou tohto periodika je odvíjať všetko, aj publicistiku, aj spoluprácu od reči ľudského srdca. Konkrétnejšie, od skutočnej úprimnosti a ľudskej múdrosti! Teda, zo statočnej, pracovitej, sebadisciplinovanej dielne reči srdca každého z nás. Kde je reč srdca v praxi zrealizovaná do najmenších detailov, tam je aj zdravá, úspešná cesta životní. Podstatné motto odkazov skutočných veľikánov. Aj našich - Štúra, Štefánika a Dubčeka. Píšte na rôzne témy z takej dielne! Tak sa najskôr dopracujeme k tomu, čo pre naše životy popri zdraví dnes najviac potrebujeme.

Veď vy to najlepšie z praxe poznáte – nie je všetko zlato čo sa blyští.

Vaša redakcia

Prezident Spoločnosti slovenských veľikánov JUDr. Jozef Škultéty odovdáva pri príležitosti otvorenia Roku Alexandra Dubčeka na Jankovom Vršku ambasádorovi tohto občianskeho združenia, olympijskemu víťazovi z Helsínk, spomienkový darček

Čo v Roku Alexandra Dubčeka?

(dokončenie z 1. strany)

viacerých elektronických médií. Našu webovú stránku www.spolocnostislovenskychvelikanov.sk nevynímajúc. Teší nás narastajúci záujem všetkých vekových kategórií o jej obsah. Samozrejme, je to iba začiatok. V súčasnosti pracujeme na živom slove Alexandra Dubčeka, ktoré prinášali významné mienkotvorné médiá v zahraničí. Prostredníctvom priamych rozhovorov so samotným Alexandrom Dubčekom. Najbližšie, som presvedčený, keď sa tento rozhovor objaví v printovej podobe, už bude po elektronických linkách sprístupnený prvý zo 7. dielov seriálu. Tie živé rozhovory s Alexandrom Dubčekom boli odvysielané v Nemecku, Taliansku, Španielsku, Rakúsku, či bývalom Sovietskom zväze, ale aj v ďalších krajinách. Verejnosti chceme takto ponúknuť celý seriál, kde Alexander Dubček vlastnou rečou vysvetľuje, čo pokladal za najdôležitejšie, aby boli naše životy v budúcnosti slobodnejšie, pre široké vrstvy obyvateľstva humánnejšie i sociálne prospešnejšie.

„To je len jedna z mnohých aktivít, alebo plánujete aj ďalšie? - znela naša ďalšia otázka a i vďaka ďalšej funkčnej a zaujímavej odpovedi pána prezidenta sa zrodil tento celý rozhovor, ktorý v premiére prinášame na stránkach štvrtročníka Slovenskí veľikáni, v plnom znení. My už dnes neplánujeme, oboznámili sme širokú verejnosť, že 29. augusta 2021 uskutočníme na Jankovom Vršku celonárodné stretnutie Spoločnosti slovenských veľikánov a Slovanov. Už dnes sa nám hlásia významné hudobné ľudové zoskupenia, ktoré z úcty k 100 výročiu A. Dubčeka prídu na Jankov Vršok v tento deň odprezentovať svoje dlhoročné umenie bez nároku na honorár a dopravu. Verím, že aj Pán Boh nám dožičí takú hodnotnú spomienku uskutočniť za účasti živého publika, že pandémie COVIDu už bude v tom čase hlboko na ústupe.

Povráva sa na verejnosti aj o ďalších aktivitách Spoločnosti slovenských veľikánov. Čo je na tom pravdy? Skôr by som povedal, že rozši-

ruje sa vďaka priateľom so Spolkom Srbov na Slovensku naša zahraničná aktivita, ktorou prakticky nadväzujeme na podujatie Pomoc deťom postihnutých vojnou v Južnej Amerike v roku 1999, kedy sme počas náletov amerických lietadiel dovezli na Slovensko a zabezpečili sme im opateru v slovenských rodinách. Celkom 531 detí môžu potvrdiť ako s odstupom rokov hodnotia samotní túto aktivitu. Po skončení spomínaných udalostí sme deti v zdraví priviezli naspäť k svojim rodičom. V dňoch 12. – 15. mája toho roku chceme znova v Novom Sade odprezentovať výstavu Alexander Dubček – humanista, demokrat, Európan, ba obohatiť ju o aktívne čítanie zo zaujímavých kníh o dôležitosti plnenia sociálnych programov, ľudského dobra aj zásluhou Alexandra Dubčeka, či verejne deklarovať prínosy histórie na spomenuté témy odkazov histórie aj prostredníctvom európskych múzeí. Ale o tom by som radšej v širších súvislostiach hovoril až po samotnej akcii.

V Spoločnosti slovenských ve-

likánov je často prezentovaná myšlienka zaujímavej publikácie o pohľadoch významných osobností európskej politiky na život a dielo A. Dubčeka. Čo nám prezradíte z tejto oblasti? Ide o dielo, ktoré sa nedá napísať z večera na ráno. Áno, osobne sa dlhodobejšie, to znamená už viac rokov angažujem so skupinou najbližších spolupracovníkov vydať pre Európu, ale i svetové dejiny knižne spracované postoje takých významných osobností, akými boli, sú a zostanú napríklad profesor Gambeta z najstaršej univerzity sveta v Bologni, Romano Prodi, Hainz Fischer,..., robíme na tom a budem nesmierne spokojný, ak také knižné vydanie vypravíme k čitateľovi a do knižnic v deň narodenia Alexandra Dubčeka, teda 27. novembra 2021. Knižka vyjde pod názvom Alexander Dubček z pohľadu celosvetových politikov a osobností.

Výpočet v premenách na reálne výstupy unikátny. Pomáha vám v týchto aktivitách napríklad vedenie štátu, pomáhajú politické zoskupenia, trebárs

z oblasti školstva, kultúry, alebo napríklad i športu?

Zaujímavá a potrebná otázka. Komunikovali a komunikujeme o týchto aktivitách rôznorodo. Jednorázové prezentácie vnímame v našej Spoločnosti slovenských veľikánov skôr ako haló efekty skutočných odkazov. My sa snažíme vnášať a v mnohom sa nám to darí, rokmi sme vniesli pre mnohé potrebné dlhodobé aktivity, koncepciu a systém toho a pre toto, čo bolo počas celého života tak Alexandrovi Dubčkovi, ale napríklad aj Ľudovítovi Štúrovi či Milanovi Rastislavovi Štefánikovi vlastné. Svojím spôsobom budeme môcť a chceme všetkým dávať konkrétne odpovede ako sme naznačenou koncepciou a konkrétnymi výstupmi pre konkrétne spoločenstvo jednoduchých ľudí boli pochopení všetkými, na ktorých ste sa pýtali. Takže, ďakujem za takúto nahrávku na smeč. Príďte koncom roka s touto otázkou a dám vám iste konkrétnejšiu odpoveď.

Zhovárал sa Peter Hronček

Vždy je mi clivo za milým, dobrým človekom

Bratislavské študentky z roku 1968 vo chvíli náhodného stretnutia s Alexandrom Dubčekom v uliciach nášho hlavného mesta. foto: Vladimír Benko

Vždy, keď sa v televízii či rozhlase spomína meno Alexander Dubček, je mi clivo za týmto dobrým, milým človekom, ktorý pre mňa v mojich spomienkach zostal navždy chlapcom. Vtedy mám výčitky, že som ešte neverejnila niekde aspoň niekoľko spomienok o tomto dnes v celom svete, ale hlavne v Európe uznávanom človekovi s ľudskou tvárou.

Musím sa ale najprv vrátiť k môjmu otcovi Jaroslavovi Kráglvi, ktorý sa narodil v Pardubiciach. Keď prišla prvá svetová vojna bojoval v Taliansku na Pijave. Po jeho návrate z vojny v roku 1919 došlo k povstaniu Bélu Kuna. Aj vtedy sa zúčastnil bojov na maďarsko-slovenských hraniciach. Po návrate sa aj so svojou manželkou, ktorá pochádzala z Prahy, usadili v Trenčíne, kde žili pokojne až do roku 1939. Otec pracoval na stavebnom úrade a mamička učila v Živene ako industriálna učiteľka. Dostali služobný byt v budove dnešného piaristického gymnázia, kde som sa 23.7.1925 narodila. V roku 1928 sme sa presťahovali do rodinného domu, ktorý otecko postavil na Jubilejnej ulici (neskôr Fučíkovej, teraz Rastislavovej), hneď za cestným mostom, neďaleko od Váhu.

Otec bol členom sociálnodemokratickej strany a obaja rodičia boli tiež členmi Sokola v Trenčíne. Čoskoro sa otec stal vedúcim stavebného oddelenia a v tom čase na Slovensku intenzívne pokračovala výstavba škôl ako štátnych, tak aj cirkevných, oprava nemocníc a tiež oprava múrov trenčianskeho hradu. Veľmi som sa vždy tešila, keď som mohla ako malá jazdiť s otcom autom na kolaudácie nových škôl.

V roku 1939 museli odísť všetci Česi zo Slovenska späť do Čiech. Oteckovi bolo ťažko rozlúčiť sa s miestom, kde si vybudoval svoj domov a mal dobrú prácu. Už aj išiel do Prahy hľadať si nové zamestnanie. Keď však nastúpil nový župan JUDr. Kállay (otec fotografa Karola Kállaya a môjho spolužiaka z gymnázia) vymenovaný Slovenským štátom, oznámil oteckovi, že ho vyžiadala od Protektorátnej vlády, aby zostal na Slovensku v Trenčíne ďalej

pracovať. Mohli sme teda ďalej žiť v Trenčíne, kde som v roku 1944 zmaturovala. Pre český pôvod som sa ale nemohla dostať na štúdium na vysokej škole. JUDr. Kállay ma teda zamestnal v učtárni svojho úradu, ako Češku pracujúcu na Slovensku ma ale nemohol zaplatiť. Pozitívne však bolo, že som získala prax v administratívnej práci.

V čase Slovenského štátu sa do domu oproti nám nastáhovali Dubčekovci. Otec Štefan Dubček s manželkou Pavlínou a synmi Jankom a Alexandrom sa vrátili v roku 1938 z Ruska. Janko bol malej, silnej postavy s blond vlasmi. Aj Šaňo mal svetlé vlasy, ale boli kučeravé. Janko bol uzavretej povahy, Šaňo zas výborný kamarát, spoločenský, ku každému sa prihovárал, vždy slušne pozdravil, prehodil slovo, žart. Mamička Pavlína vyslovený dobráčisko, celá ulica jej ináč nepovedala len ako „mamuška“.

Keď sme na ulici chceli hrať volejbal (vtedy ulicou prešlo jedno auto za celý deň), natiahli sme si cez ulicu špagát od plotu k plotu a cezeň sme si prehadzovali loptu. Všetky deti z ulice sme boli veľmi dobrými kamarátmi. Nie raz medzi nás prišla naša „mamuška“ s plechom čerstvo napečených buchiet. Povahou jej bol najviac podobný Šaňo, najmä svojou veselosťou a vzťahom k ľuďom.

Starý pán Dubček zas často chodil ku nám na záhradu, kde sedával a debatoval s mojím oteckom pri ríbeľovom alebo jablkovom vínku. Debatovali spolu celé hodiny až do neskorej noci, až ich moja mamička musela rozháňať, aby už išli spať. Keď prišli Nemci do Trenčína, ako prvého zatkli starého pána Dubčeka a o niekoľko dní zatkló gestapo aj môjho otca. Presne sa pamätám, ako odvážali otca autom a ako mi pritom búšilo srdce od strachu, čo bude ďalej. Otca čoskoro prepustili, lebo sa za neho zaručil jeho kolega nemeckej národnosti a tiež župan JUDr. Kállay.

Všetci Dubčekovci pracovali v Dubnici. Ráno keď buchla bránka silnejšie, vedela som, že odchádza do práce Šaňo. V lete, keď sa vrátil z práce, hneď ako si odložil veci, smeroval v plavkách cez hrádzu a už bol

vo vode, vo Váhu. Bol vynikajúci plavec, len čo som napočítala do päť, už bol na druhom brehu rieky. A tiež bol veľmi odvážny. Rád skákal do Váhu z piliera, alebo až z hora z mosta. Nebál sa, napriek tomu, že ne jeden odvážlivec sa tam utopil. I keď sme všetci vedeli plávať, Váh bol zradný. Mal veľa vírov a nie raz stiahol človeka až na dno rieky. Šaňo nás učil, ako sa máme zachovať, keď sa o nás pokúša vír. S obľubou sme sa prebehli proti prúdu pozdĺž rieky až pod Skalku, kde bolo pútnické miesto s kostolíkom. V tých časoch tam bol Váh prudký a my sme sa odtiaľ nechali unášať popod trenčianske mosty, kde bolo najviac vírov, až k našim schodkom do Jubilejnej ulice na pravom brehu rieky.

Stávalo sa, keď som išla zo školy a Šaňo z mesta, stretli sme sa na moste, vychytil mi školskú tašku a chcel hodiť knihy do vody. Ja som spustila krik, aby to nerobil a vtedy ma chytil okolo pliec a povedal mi: „Však vieš, že iba žartujem,“ a tašku mi odniesol až domov. Inokedy ma zas odprevadil až ku gymnáziu, aby mi odniesol tašku. Vtedy sa mi vždy vydaril deň. Veľmi mi na jeho priateľstve záležalo. Už vtedy bol dobroprajným človekom a svoju veselosť prenášal aj na druhých. Nikdy neklamal, jednal vždy čestne a priamo. Pamätám si, že smutného som ho videla iba raz, keď sa dozvedel, že mu Nemci či gardisti zastrelili brata Jula. Šaňo mal veľmi rád svojho otca, bol preňho autoritou. Často spoločne debatovali aj s mojím otcom na našej záhrade. Neboli veľmi radi, ak som si chcela k nim prisadnúť. Vtedy obyčajne zmenili tému rozhovoru.

Priznávam, všetky dievčence sme Šaňa obdivovali. Mal pekné veselé oči a tiež pekné kučeravé vlasy, ktoré mu lietali sem-tam a on si ich zvlhnuté uhládzal. Aj sme jedna na druhú žiarlili, ak sa náhodou niekto venoval viac než ostatným. My sme väčšinou boli katolíckeho vierovyznania a on bol evanjelik. Mne to nevadilo, no evanjelici boli za Slovenského štátu často prenasledovaní. Šaňa ani jeho brata som nikdy nevidela v nálade pod vplyvom alkoholu a dokonca ani s cigaretou v ústach. Nikdy a s nikým sa neviazal, bol vždy len kamarát. Bolo pre nás veľkým prekvapením, keď si jedného dňa priviedol Aničku. Bola to veľmi pekná žena. Aj ona bola evanjelička a domnievali sme sa, že práva preto si ju vybral. Keď sa s ňou oženil, všetci sme mu popriali veľa šťastia. Po skončení vojny sme sa rozišli rôznymi smermi. Ja som sa vydala a pres-

ťahovala sa do Prahy. Môj manžel bol pilot, počas SNP bol zajatý a rok strávil v koncentračnom tábore v Nemecku.

Šaňove cesty som vtedy sledovala už len z diaľky. Dovoľala som sa, že pracoval v Trenčíne, potom že išiel študovať do Moskvy. Keď som ho ale uvidela stáť na tribúne vedľa generála L. Svobodu, veľmi som sa potešila a zo srdca som mu priala túto príležitosť. Vedela som, že generál Svoboda je mu ako druhý otec, lebo som videla stáť vedľa seba dve ušľachtilé tváre.

Po okupácii republiky spojeneckými vojskami v auguste 1968 bolo o ňom počuť čoraz menej. Žil v Bratislave strážený tajnou políciou. V roku 1969 som sa predsa len raz odvážila navštíviť ho, keď som mu mala odovzdať balíček od svojho riaditeľa z Brna. Šaňo ma prijal, ale hneď pri dverách ma upozornil, že chodiť k nemu je veľmi nebezpečné. Preto nechcel, aby som sa dlho zdržiavala, aby mi kontakt s ním nespôsobil problémy v zamestnaní. Videla som tam na vlastné oči, ako z každej strany domu stáli na ulici dvaja muži oblečení v civile. Počula som potom o ňom, že pracuje v lesnom závode a uvedomovala som si, ako veľmi v tom čase musela jeho manželka Anička duševne trpieť. Aspoň že všetkým jeho deťom dovolili súdruhovia z ÚV vyštudovať.

Nasledujúce osobné stretnutie bolo až v roku 1986, keď som prišla za mojimi deťmi do Bratislavy. Úplne náhodne sme sa stretli na lavičke pod hlavným nádražím. Vtedy mal zo

stretnutia nesmiernu radosť. Zas to bol Šaňo, ako som ho poznala z mladosti. Oči mu žiarili a dlho sme jeden druhému rozprávali, čo sme kade – kde prežili. Nevedeli sme sa rozlúčiť. Prebudení spomienkami na mladosť sme v tej chvíli obaja omladli. Nie a nie sa rozísť, ja na električku č. 8 a on na č. 3, nevedeli sme sa rozhodnúť, kto na svoju električku nastúpi prvý. Veľmi ma prosil, aby som mu zatelefonovala, „môžeš kedykoľvek...“ počula som za sebou jeho hlas, ako som nastupovala do električky.

Dvere sa zatvorili, išla som si sadnúť až ku druhým dverám, ale v zamyslení som si zabudla cviknúť lístok. Revízorka nás pravdepodobne dlhší čas sledovala a keď videla, že ma Dubček veľmi vrelo a úprimne pobozkal a možno bola zaujatá proti nemu (veď ešte stále bol v nemilosti strany), alebo snáď závidela ten velikánsky bozk? Rázne pristúpila ku mne a chcela, aby som vystúpila s ňou, že musím zaplatiť veľkú pokutu. Keďže som nemala pri sebe peniaze, o 10 dní mi prišiel prípis z Dopravného podniku, ktorý opatrujem dodnes na pamiatku nášho stretnutia.

Asi týždeň pred Šaňovou haváriou sme sa v Bratislave opäť stretli. Bolo to znova také pekné stretnutie, prechádzali sme sa po nábreží, rozprávali sa ako voľakedy. Škoda len, že to bolo už naposledy. Mne však zostali spomienky na tohto šľachetného človeka a ďakujem za príležitosť podeliť sa o ne.

Mária Petro-Vencelová

Zabrnkanie na city a rozum ľudského dobra?

...pre narastanie potreby kvality porozumenia medzi ľuďmi je niekedy jeden ľudský život málo. “

Ing. František Jaš, CSc. na svojom prvom pracovisku v bývalej strojárnej fabrike Vihorlat
foto: archív F. Jaša

Všetci sa pravdepodobne najlepšie cítíme, ak sa nám darí byť samými sebou. A ak si nás pri tom niekto aspoň trochu váži, má pre nás čas, pekné slovo a úprimný úsmev. Keď som vstúpil do pracovne človeka, ktorý má na svojom chrbte už viac ako sedem križičiek života a, teda, aj dosť bohatých životných skúseností, nepredpokladal som, že o ňom budem písať. Už jedna z prvých viet, ktorú povedal, mi vyrazila dych. „Vysoko si vážim 3 osoby – Alexandra Dubčeka, Fidela Castra a pápeža Pavla Jána II. Všetci na mňa vyžarovali ľudské dobro a nosili so sebou úctu k tomu druhému. Vedeli viesť nádherné a múdre dialógy, ktoré v dnešnom svete často vo verejnom živote chýbajú. Všetci traja mali v sebe svoje poznanie skutočného ľudského bohatstva a možno aj preto sa dokázali úprimne zasadzovať za ľudské dobro. Ani za ich životov, ani teraz nebolo a nie je vôbec ľahké udržať aspoň čiastočne pokojnú harmóniu života väčšiny ľudí na tomto svete. Pokusom o úprimné presadzovanie ľudských „izmov“ chýba často najviac úprimné ľudské srdce. Tak ako často chýba i odbornosť a úcta k nej.“

Keď to dopovedal a zalistoval prvým číslom novin Slovenskí velikáni, dodal:

„Je dobré, že Slovenská republika má svojich velikánov. Skutočne sme schopní riadiť sa ich odkazmi? Nekomplikujú nám to v našich životoch nejasné prieťahy súčasného rozbitého sveta? Sme schopní vážiť si seba samých, teda aj odkazy našich otcov a praotcov? Poznáme dobre naše dejiny napríklad za posledných 100 rokov? Sám pochádzam z Rokycian, nevelkej dedinky okresu Prešov. Dedinky, v ktorej tiež bolo v rokoch 1880 – 1890 veľké vystaňovalctvo. Po roku 1918 sa obyvatelia zaoberali prevažne poľnohospodárstvom. JRD (Jednotné roľnícke družstvo) bolo založené v roku 1958, časť obyvateľstva pracovala

v stavebných a iných priemyselných podnikoch v Prešove a Šarišských Lúkach. Načúvať pravdivým slovám ľudskej biedy nebolo z úct našich starých otcov či otcov, alebo starých mám a našich materi problémom. Motivácia ísť do sveta hľadania skutočného ľudského dobra dostatočná. Nič som počas stredoškolského či vysokoškolského štúdia nedostal zadarmo. Chcel som sa presadiť vo svete vedomostí, ale v premostení na prax. Vyštudoval som vysokú školu, chcel som sa prihlásiť na vedec-kú aspirantúru. Povedali mi, že nie som členom strany a nemám prax v odbore, kde chcem rozvíjať svoje vedomosti. Povedali mi to vo vtedy v modernej fabrike VSŽ Košice. Išiel som na jednoročnú základnú vojenskú službu. Do Prerova. Hneď potom, čo som sa vrátil z vojenčiny, vydal som sa svetom hľadania pravdy a podstaty nášho ľudského dobra. Pomohol mi v tom kamarát z vojny žijúci v Snine. Na rodný kraj pod Sninským kameňom bol hrdý. Tamojší Vihorlat Snina a v ňom jeho najcennejší poklad – pracujúci ľudia na čele s podnikovými riaditeľmi Ing. Michalom Mindošom či Ing. Petrom Huľom a nezabudnuteľným personálnym námestníkom Vojtechom Kleknerom, ináč účastníkom odboja v SNP, mi podali pomocnú ruku. Tam som sa usadil na desať rokov, tam sa nám narodili tri dcéry, tam som odborne rástol a učil sa nie len technickej ale i manažérskej práci. Veľmi som za to vďačný a na bývalých spolupracovníkov - Vihorlatčanov v tom najlepšom spomínam do dnes a rád sa tam vraciam.

Aj s odstupom rokov si vážim tie isté hodnoty, pracovitosť, čestnosť, poctivosť, statočnosť, ľudskú múdrosť. Preto som sa rozhodol terajšiemu štátnemu tajomníkovi Ministerstva priemyslu Slovenskej republiky adresovať tento list:

Vážený pán štátny tajomník Dr. Oravec, CSc,

touto cestou Vás úprimne pozdravujem, ďakujem Vám za milé stretnutie s Vami na výročnom Zhromaždení delegátov Slovenskej Živnostenskej komory v hoteli Remata. Vaše vystúpenie som si pozorne vypočul a som veľmi rád, že na tak významnej pozícii ste práve Vy, ktorý rozumiete problematike podnikania a sektoru hospodárstva. Žiaľ v uplynulých obdobiach na tomto poste neboli tí správaní odborníci a ekonómovia a štát riadili väčšinou právnici, čoho výsledkom je aj súčasný veľmi zlý stav ekonomiky, „otráveného“ podnikateľského prostredia a štát bez vízie a stratégie, potácajúci sa na „chvoste“ v Európskej únii.

Pri našom krátkom rozhovore po skončení zhromaždenia delegátov som Vás poprosil o súhlas či, Vám môžem poslať niekoľko mojich postrehov a možno i návrhov na čo by sa malo Slovensko sústrediť, čomu venovať viacej pozornosti a čoho sa vyvarovať.“

Potom opísal človek, ktorého si čím ďalej tým viac vážim, jeden svoj príbeh z konkrétnej praxe. Nebudem ho uvádzať hlavne preto, lebo sám ako redaktor zažívam podobné prípady od vstupu na mediálnu pôdu. Pôsobím tam takmer polstoročie. Ale radšej odcitujem d'alsiu časť podstaty napísania tohto listu:

„Pán Boh nám daroval nádhernú krajinu, zo zeme nám vytekajú termálne a minerálne vody (považujem to skutočne za dar Boží), preto stavajme na tom. Vybudujme špičkové sanatória, liečebné a kúpeľné domy, aby sa k nám chodili liečiť ľudia nie len zo Slovenska a Česka, ale aj z iných kontinentov. Zachyťme teplé vody z termálnych prameňov nie len pre kúpeľníctvo, ale i pre poľnohospodárstvo (skleníky, zelenina) a minerálne vody využime i pre export do tých krajín, kde nemajú dostatok pitnej vody a už vôbec nie liečivú vodu. Sústreďme sa na turizmus, agroturizmus, využime svoje historické bohatstvo hradov a zámkov.

Žiaľ, súčasný stav je taký, že v obchodoch je minerálna voda z iných krajín v ďaleko väčšom zastúpení ako naša, slovenská. Neodporúčal by som rozširovať počet automobiliek, nerozširovať energetický náročný výroby v hutníctve a ťažkom strojárstve, kde sa k nám presúva výroba oceľových konštrukcií s nízkou pridanou hodnotou. Sústreďme sa na to, čo je u nás obnoviteľné a na tom budujme fabriky súkromné, či štátne. Je to drevo, sú to naše stromy- obnoviteľná surovina: smrek, jedle, buky, duby, borovice, brezy, jelše. Vy-

bavme takéto fabriky najmodernejšou a výkonnou technológiou z celého sveta a vyrábajme nábytok, nie z laminovaných dosiek, ale z masívu. O takýto nábytok v celom svete bude vždy záujem. Dajme tomu všetko čo sa len dá. Veď máme Technické univerzity - drevársku vo Zvolene, strojárskú v Bratislave, Trnave, Trenčíne, Žiline a v Košiciach, umelecké odbory na viacerých slovenských vysokých školách. Tak toto je naša šanca zhodnotenia drahocennej suroviny, a nie vývoz „guľatiny“ do tých krajín, ktoré majú omnoho viacej dreva, ako ho máme my. Z nepoužiteľného odpadu pri spracovaní dreva v nábytkárskom priemysle vyrábajme brikety, či pelety.

Podporíme malých a stredných podnikateľov. Budujme rodinné farmy (poľnohospodárske, ale i iného technického a spotrebného sortimentu), hlavne v oblastiach nižšej technickej a technologickej vybavenosti, vzdialené od veľkých miest. Nedovoľme, aby sa na najkvalitnejších pôdach stavali „plechové budy“ pre logistiku a rôzne obchody, ktoré patria zahraničným majiteľom. Verím, že aj Vaším osobným pôsobením a so súčasnou vládou sa Vám podarí vypracovať stratégiu, správne nastaviť mechanizmus spravodlivosti v národnom hospodárstve i v celej našej spoločnosti, tak ako to propagoval pán Sulík, „...aby sa tu oplátilo pracovať, podnikat' a spokojne žiť.“

Máme už štyri automobilky, vyrábame a aj vyvážame do zahraničia veľa oceľových konštrukcií, najúrodnejšie rovinaté pôdy sú „posiate“ plechovými i betónovými budovami, ktorých majiteľmi sú väčšinou zahraničné osoby. Drevo sa neohospodárne likviduje nie len vďaka víchriciam, ale aj nadmernému vývozu, spaľovaniu v „EKO“ spaľovniach. TU Zvolen má problém dostatku študentov, starší absolventi sa preškolujujú na rôzne iné profesie, dobrých a kvalitných slovenských drevárskych firiem nie je veľa. Možno by bolo treba komunikovať napríklad s našim najväčším výrobcou nábytku

DECODOM Topoľčany a podporiť ho v neľahkej konkurencii, ktorá dováža nábytok na Slovensko.

Myslím si, že za tejto vlády sa konečne podporí tá časť pracujúcich občanov, ktorí zobrali bremeno práce a riziká v podnikaní na svoje plecia a nebudú im kladené ďalšie prekážky nezmyselnými reguláciami, byrokraciou. Žiaľ na Slovensku je priveľa ľudí, ktorí len berú zo spoločnej kasy a je málo tých, ktorí do kasy odvádzajú. A tu je neodmysliteľný podnikateľský sektor pri tvorbe, výrobe hmotných statkov, vývozem našich vlastných produktov a služieb do zahraničia i príchodom turistov zo zahraničia. Záverom sa Vám chcem poďakovať za to, že som mohol takto vyjadriť svoj názor a spomienku na premeškané roky vďaka našim doktorom práv, ktorí prežili najviac rokov pri „riadení“ nášho štátu.

Držím Vám palce a prajem úspech vo Vašej práci.

S pozdravom

**Ing. František Jaš, CSc.
majiteľ a konateľ spoločnosti**

Pána Ing. Františka Jaša poznám veľmi krátku dobu. Zo srdca úprimne ďakujem osudu, že nás nakontaktoval. Verím, že ešte v našom pozemskom živote si budeme môcť toho veľa povedať, zaspomínať i niečo užitočné pre dobro človeka vytvoriť. **Aj Štúr, Štefánik a Dubček zanechali množstvo odkazov. Zo škôl sa občas dozvedám, že načo do súťaží dávať tvorbu našich štúrovcov? Načo?...**

Iní budú po tomto príspevku rozprávať. **Načo taký obsiahly článok?**

Dokonca sa nájdu i takí, čo urobia všetko preto, aby tak plným obsahom tieto noviny čím skôr zanikli.

Aj my raz odídeme. A s nami na večnosť dedovizeň. Bojím sa, že tá dedovizeň, ktorá si ani za ťažkých chvíľ ľudskej poroby neprestala vážiť ľudské dobro.

Jozef Mazár

František Jaš v prestávke medzinárodného kongresu v Rio de Janeiro.

Keď píšete publicistiku o veľikánoch, dôležité je mať na zreteli podstatné

Každá cesta v živote začína prvým krokom...

„Načo tajiť to, čo je zatajovať neprípustné, nemorálne, neetické. Mnohí skutoční novinári budú so mnou iste súhlasiť. Keď píšete publicistiku o veľikánoch, dôležité je mať na zreteli kto píše, komu adresuje napísané aj to, aká je jeho žurnalistická orientácia“ – rozhovoril sa Patrik Tomič, vydavateľ novin Prešovský Večerník. „Ak nie je dopyt po médiu v klasickej - tlačenej podobe, nemôžeme ho ponúkať na trh, pokiaľ takú žurnalistiku, ktorá na seba „nezarobí“ predajom, niekto zo zákulisia pre iné (svoje) dôvody nedotuje. A tu sme znova pri čitateľovi. Pýtam sa sám seba, koľko percent z našej slovenskej komunity dokáže dnes o veciach, ktoré sú dôležité pre náš život, čítať s po-

rozumím. Zásluhou mnohých je výraz „čítať s porozumením“ aj medzi odbornou verejnosťou ošúchaný. V praxi nás Slovákov, mám na mysli tých rodu verných, je však málo v životných súvislostiach uvádzaný do praxe. Som absolventom Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove. A ako učiteľ som úspešne sám obhájil vlastnou rukou napísanú diplomovú prácu a zvládol som samostatne ústne štátne záverečné skúšky. Takže poznám čo všetko taká prax pre zmenu k lepšiemu musí obsahovať... Bez zbytočného mudrovania a zavádzania múdrych, a to nielen na papieri vzdelaných srdciarov pre danú oblasť. Pretože len takíto ľudia dokážu byť užitoční pre svet zdravia, progresu, skutočného bohat-

stva, ktoré žiaľ dnes hádzeme na smetiska dejín. Prečo? Každý má na to svoju odpoveď. Život nám ukazuje, že mať funkciu v akomkoľvek štádiu nášho života, a nevedieť ju z rôznych príčin dobre manažovať, znamená prinášať najbližšie okolie do stále väčšej poroby. Z našich slovenských životov sa nám vytrácajú, alebo ešte presnejšie, takmer vytratil napríklad skutoční majstri obuvníckeho fachu, chýbajú čoraz viac kvalitní tréneri pre jednotlivé druhy športu, chýbajú skutoční novinári atď. Tak sa dajú hodnotiť aj ostatné oblasti nášho každodenného života. Sám sa nerád do nejakej z týchto oblastí škatulkujem. Opustil som učiteľskú profesiu, venujem sa včelárstvu, chovu husí a kačíc, sliepčiek a pritom pozorne študujem občas aj zahraničnú literatúru a snažím sa komunikovať s múdrymi ľuďmi tohto sveta“ – rozhovoril sa zoširoka Patrik Tomič. Bol osobne pri prezentácii odkazu Alexandra Dubčeka, humanistu, demokrata a Európana napríklad v Írsku. Patrik je človek, ktorý podporoval často osobne charitu a človečinu z vlastného vrečka. O tom, možno niekedy inokedy a pri inej príležitosti.

Keď sme sa ho opýtali o čom sa presvedčil pri prezentácii odkazu Alexandra Dubčeka v Írsku, na čom sa tiež ekonomicky z vlast-

ného vrečka podieľal, pohotovo zareagoval:

„Nebol som podporovateľom iba sám, to isté robil a viem, že robí dodnes napríklad aj Jozef Škultéty. Stretol som tam, aj v jeho prítomnosti i prítomnosti ďalších rodákov z našej vlasti, nie krajiny, ale i Írska, ozajstnú političku. Nebola to len funkcionárka štátneho aparátu za peniaze daňových poplatníkov. Svojim prístupom k ľudským hodnotám a potrebám bežných, statočných ľudí pre aktívnu účasť na tom, čo svet potreboval, potrebuje a bude vždy potrebovať, sa javila už svojim vnútorným nastavením – šírila navôkol človečinu a dobro. Ako sa sama priznala, aj zásluhou osobnosti Alexandra Dubčeka.

O takých príkladoch sa dnes zo zahraničia v súvislosti s výročím 100 ročnice narodenia Alexandra Dubčeka rozpráva skôr iba preto, lebo taká osobnosť má v zahraničnej politike čoraz väčší cveng. Osobnosť Dubčeka charakterizuje jeho morálka, statočnosť a vernosť pravde. Jeho charakter nezlomili ani ťažké životné skúšky, ktorými musel prejsť. Mnohí súčasní slovenskí politici, nenazývali ani nenazývajú vlastnú domovinu, hrdým názvom „moja vlasť, domov hrdých odkazov našich predkov“.

Občas Alexandra Dubčeka či Ludovíta Štúra spomenú vo svojich verejných vystúpeniach, lebo sa im to hodí pre zvýšenie svojho vlastného politického kapitálu. Skromnosť, pracovitosť, radosť z úspechov, teda to, čo som mohol odčítať počas môjho osobného stretnutia s vtedajšou prezidentkou Írska, dnes v bežnom živote i neformálnych vystúpeniach reprezentantov našich politických strán v našej rodnej vlasti pravda, znova až na malé výnimky, akosi „pauzuje“. Princípy slušnosti a ľudskosti akosi absentujú aj u mnohých pedagógov, a to na všetkých stupňoch. Viem, že takým priblížením môjho videnia súčasnosti, čitateľa asi veľmi nezaujmem. Vy tvrdíte, že noviny Slovenskí veľikáni chcú patriť medzi médiá, ktoré sa rozhodli mapovať aj očami širokého okolia život, dielo skutočných veľikánov Slovenskej republiky, a to v súvislostiach potrieb pre naše každodenné životy. Predovšetkým nás, jednoduchých, prostých, ale v žiadnom prípade nie sprostých ľudí. Taký je môj skromný pohľad. Ak smiem ponúknuť ešte jednu potrebnosť, skúste sa na tieto témy rozprávať aj s poslancami naprieč politického spektra v našej republike. Také témy sú dnes viac potrebné pre bežnú verejnosť ako kedykoľvek predtým.“

Lev Starew

Veselo v starobe

Dobry deň, ako nový riaditeľ Horského Hotela Partizán, Jankov Vršok, situovaného v prekrásnom prostredí Strážovských vrchov, v spolupráci s majiteľom hotela, pánom JUDr. Jozefom Škultéty, sme sa rozhodli predstaviť vám aj printovou formou náš nový projekt, ktorý pripravujeme pre našich seniorov a plánujeme ho uskutočniť hneď, ako nám to bude umožnené. Konkrétne to znamená hneď ako vláda SR uvoľní podmienky pre otvorenie zariadení poskytujúcich ubytovanie a stravovacie služby.

Náš nový projekt sme nazvali – **VESELO V STAROBE** – už samotný názov projektu poukazuje na ciele, ktoré sme si vytýčili a ktoré by sme našim projektom chceli dosiahnuť. Teda cieľom projektu je, aby sa naši rodičia, ktorí sú dnes už starí rodičia a poniektorí aj prastarí rodičia, ktorí sa o nás starali a ktorým vďačíme za našu výchovu, aby sme im spríjemnili chvíle starnutia. Tu, v našom horskom hoteli Partizán, im chceme ukázať, že byť veselý a aktívny aj v staršom veku, vie so starnutím robiť priam zázraky.

Pevne veríme, že po ich návšteve u nás, po absolvovaní nášho programu **VESELO V STAROBE**, ktorý sme tu pre dôchodcov pripravili, si nájdu nových kamarátov, znovu si

nájdu cestu ako lepšie a častejšie komunikovať s celou svojou rodinou a ich rodina s nimi, naučia sa tu nové veci a získajú nové poznatky, otvoria sa im tu nové obzory a horizonty a budú na ich návštevu ešte dlho, dlho len v tom najlepšom spomínať a so svojim okolím budú zdieľať ich zážitky a pocity, ktoré u nás, počas ich pobytu v Horskom Hoteli Partizán, mali a zažili....

So srdečným pozdravom,
Ing. Rastislav Gázik

Riaditeľ Horského Hotela Partizán

Jankov Vršok 1, Uhrovec
Tel: +421 907 156 901

Email:
riaditel.hotelpartizan@gmail.com
sovelo.sro@gmail.com

Alexander Dubček sa postupne v spore s totalitou prepracoval k vízií spoločného európskeho domu na báze všeludových civilizačných hodnôt. Viac o tom v zaujímavej a hodnotnej knižnej publikácii: **Alexander Dubček, politik, štátnik, humanista v príspevku profesora Ivana Luluhu: Európstvo Alexandra Dubčeka. Spoločnosť slovenských veľikánov pripravuje prostredníctvom živých vyjadrení aj seriál s ľuďmi, ktorí sa pohybovali v blízkosti A. Dubčeka. Istotne, jedným z najbližších zo žijúcich mu bol v jeho práci dlhoročný priateľ a spolupracovník, známy historik - docent Pavol Pollák. Viac o pripravovanom seriáli na internetovej stránke Spoločnosti slovenských veľikánov v rubrikách: Aktuality a Médiá.**

foto: Vladimír Benko

Myslíte si, že práve tieto noviny sú aj Vaše?

Ak áno, denne sa môžete dozvedieť o svete s takými istými životnými názormi a postojmi už na internetovom portáli: www.slovenskivelikani.sk. Okrem toho môžete prispieť akoukoľvek čiastkou na ich vydávanie na bankový účet SSV, ktorý je:

SK23 0900 0000 0051 6098 7409 (presne toto číslo je aj uvedené na našom hlavičkovom papieri na spomínanom portáli Spoločnosti slovenských veľikánov)

Cena jedného 8 stranového výtlačku je 0,70 € + poštovné. Pri ročnom predplatnom je to 10,80 €. Nezabudnite pri poukázaní finančných prostriedkov priložiť poštovú adresu a adresu Vášho mailového spojenia. **Ďakujeme a tešíme sa na spoluprácu!**

A ešte jedna informácia, ak by ste sa rozhodli aj o inú podporu:

Registrácia na 2 % z daní za rok 2020 je pod číslom NCRpo 15292/2020 zo dňa 15.12.2020 s číslom účtu SSV SK23 0900 0000 0051 6098 7409

Rady Spoločnosti slovenských veľikánov náhle opustil Štefan Ševčík

Vo veku nedožitých 51 rokov zomrel v piatok 12. februára toho roku po nákuze koronavírusom nadrotmajster Štefan Ševčík. Informovali o tom Ozbrojená sila SR na sociálnej sieti.

Od vzniku Spoločnosti slovenských veľikánov pracoval Štefan Ševčík aktívne vo funkcii podpredsedu pre život a dielo Milana Rastislava Štefánika. Patril medzi tých, ktorí vo svojom srdci nosili množstvo dobra a krásnych spomienok na tých, ktorí patrili a patria k skutočným veľikánom života Slovenskej republiky.

Na jednom z ostatných stretnutí vedenia Spoločnosti slovenských veľikánov analyzoval s náročnosťou sebe vlastnou ostatné oslavy SNP na Jankovom Vršku, ktorých sa zúčastňoval pravidelne. Hovoril o potrebe práce s odkazmi tak Milana Rastislava Štefánika ako aj Eudovíta Štúra. Podčiarkol potrebu zvýrazniť celoplošne v Európe odkaz

Alexandra Dubčeka, ktorého 100 rokov od jeho narodenia je tou najväčšou príležitosťou upozorniť, ako vlastne s odkazom tohto veľikána narábame v našej súčasnej spoločnosti.

Žiaľ, v tej chvíli nebolo čo len tušenia, že sa už Štefan Ševčík nedožije ani otvorenia putovnej výstavy Alexander Dubček – humanista, demokrat, Európan, na ktorej sa chcel osobne aj Štefan Ševčík podieľať. Nebohý nikdy nevynechal oslavy SNP, kladenie vencov a všetky spomienkové akcie. Sám a z vlastnej iniciatívy ich pomáhal v regióne Hornej Nitry organizovať. Využil každú príležitosť na propagáciu OS SR a odkazu M.R. Štefánika.

Predčasne opúšťa tento svet človek, ktorý mal ešte veľa plánov ako zefektívniť a stále kvalitnejšie aktivizovať život Spoločnosti slovenských veľikánov, ktorá z dňa na mesiac a z mesiaca na rok stále viac začína približovať

svetu aktivity potrebné pre pokojný mierový život na planéte Zem. Hlavne z pohľadu aktivizácie mladej generácie, ktorej ako sám tvrdil, sme zostali dlžní predovšetkým slušnou medzigeneračnou komunikáciou.

Patril medzi tých, ktorí svetom šíri myšlienku, že ak bude v duši mladých ľudí čo najviac svetla, v človeku zostane krása a dobro. Ak v človeku bude krása, v jeho dome bude vládnúť harmónia. Ak v našich slovenských domoch bude vládnúť harmónia, v krajine bude pokoj a vo svete mier.

Myšlienky aj po jeho predčasnom odchode z tohto sveta, veľmi, veľmi v praktickej realizácii potrebné. Nech v nás zostanú na večnosť aj pri každej spomienke na zosnulého, Štefana Ševčíka. Nech mu je naša slovenská zem ľahká!

Čeť jeho pamiatke!

Spoločnosť Slovenských Veľikánov

Zomrel slovenský žurnalistický veľikán - Eugen Magda

Charakteristickou črtou nášho zosnulého priateľa, nebojme sa dopísať, skutočného veľikána slovenskej futbalovej žurnalistiky, Žeňa Magdu, bolo dobrácke stotočné srdce, ľudská múdrosť, úžasná skromnosť a na jeho tvári aj tento dobrácky úsmev. Tak sme ho stretávali, tak sme ho poznali, tak si ho chceme zachovať v našich pamätiach.

Rady skúsených futbalových žurnalistov v slovenskej republike rednú. V noci zo 17. na 18. marca toho roku dotieklo stotočné novinárske srdce futbalové, na prvý pohľad nenápadného slovenského žurnalistického veľikána, Eugena Magdu.

Úspešného vysokoškolsky vzdelaného človeka v oblasti archivarstva, ktorý ešte počas vysokoškolských štúdií pričuchol k novinárskej robote aj zásluhou v tom čase v československej športovej žurnalistike profesionálne pôsobiacich vynikajúcich futbalových novinárov. Ján Novák, Igor Mráz, Jozef Kšiňan i mnohí nespomenutí, ktorí sa v žurnalistickej praxi písaného slova dokázali pohybovať ako ryba vo vode, kvalitou svojej práce nadchli veľmi mladého rodáka z východoslovenskej obce Hraň,

kde uzrel svetlo sveta ešte v roku 1939.

Eugen, alebo ak chcete, Žeňo, pred rokmi pri tvorbe jednej knihy vo voľnej debata s herne veľmi kvalitným futbalistom, ale i skvelým človekom, aj priateľom nás oboch, vyslovil aj takú krátku úvahu:

„Sú veľikáni, ktorí dávajú každému pocítiť jeho malosť. Ale skutočný veľikán je človek, ktorý dáva každému človeku pocit vlastnej veľkosti. Morjo (tak najbližší z futbalovej rodiny oslovovali, oslovujú a budú oslovovať Andreja Daňka – poznámka autora tohto nekrológu, tejto spomienky) preto sme radi, že sme s tebou a môžeme sa otvorene, priamo, rozprávať na každú tému.“

Kto by náhodou z mimo futbalovej rodiny nevedel o koho ide, stačí sa zoznámiť so životopisom rodáka nášho slovenského Zemplína, ne-

skôr skvelého záložníka slávnych futbalových VSS Košice za čias, keď tam trénersky okrem iných pôsobili napríklad Štefan Jačiansky či docent Jozef Vengloš.

A práve Andrej Daňko, mimochodom vzdelaný, rozhladený, ale i ľudovou múdrosťou veľmi ošľahaný človek, na Žeňov názor vtedy zareagoval:

„Splatíť za dobro dobrom dokáže každý chám, dobré za zlo len veľikán.“

Vo chvíli, keď sa táto smutná zvesť o smrti Eugena Magdu dostala aj k Andrejovi Daňkovi, ktorý spolu, žiaľ, dnes už tiež s nebohým Jarom Pollákom a žijúcim Jožkom Štafujem vytvorili v drese slávnych košických strojárov nezabudnuteľnú, fantasticky hrajúcu záložnú trojicu, nezabudol pripomenúť ani toto:

„Eugen so sebou priniesol z Bratislavy do Košíc aj hodnú nošu kvalitných futbalových článkov. Prišiel z vtedajšieho futbalového týždenníka TIP, pomerne rýchlo sme ho v našom mužstve „zobrali za svojho“. Aj preto, lebo písal o futbale hutne, vedel dynamikou i faktografiou vtiahnúť čitateľa do deja, pritom cítil zápasovú atmosféru, nikomu publicistikou nenadbiehal. Smrť každého je smutnou udalosťou. Najviac pre pozostalých, priateľov, blízkych. Odchod Eugena Magdu na druhý svet je najväčšou stratou pre históriu nášho futbalu. Najväčšou stratou preto, lebo zomrel, naše rady medzi živými opustil motivátor, odborník, autor mnohých pre životy iných vo futbale potrebných vecí. Žiaľ, tie potrebné veci zomierajú čoraz viac, kým sme nažive a vzdávame sa toho, čo by sme si mali trvalo

vážiť. Konkrétne mám na mysli, sústavne hlbšie spoznávanie našej futbalovej histórie v súvislostiach našich životov. Tam bol Eugen Magda majstrom slova i duše.“

Vymenovať všetko čo napísal je v tejto chvíli a na takom priestore nemožné. Ako redaktor písal pre denník Šport (1962 – 1969), Večerník (1969 – 1983), už v úvode nekrológu spomínaný Tip, týždenník pre futbal a hokej (1983 – 1992), slovenský Východ (1992-1996), denník Lúč (1996 – 1999), regionálny Košický denník, pričom v mnohých z nich pôsobil aj ako vedúci oddelení. Keď prispieval do športovo ladených farebných časopisov Na hrane a Svet športu, nie raz sme sa zoširoka rozprávali o potrebe zvyšovania kvality písaného slova o futbale v Slovenskej republike či športe vôbec. Utkvela mi z tohto obdobia jedna jeho veľmi múdra poznámka, ktorú v našej debata vyslovil: „Vieš, Jožko, kvalita tvorby histórie o futbale, prinášanie komentárov zo zápasov je schopnosť si uvedomiť, že tá ani nemusí každý čítať, lebo kvalita znamená robiť to dobre aj vtedy, keď sa nikto na vlastné chyby nedokáže pozeráť, lebo ich nevidí, preto ich pripisuje druhým! Preto často pauzujú korektné systémové analýzy a zlepšovanie kvality obsahu tvorby histórie samotnej“.

Mohol a mal právo vyslovovať aj také názory. Venoval sa, totiž, dlhé roky aj publikačnej činnosti a do jeho bohatej zbierky patria diela ako „Šesťdesiat rokov Slovana“, „Storočnica košického futbalu“, či „Základný kameň slovenského futbalu“.

V roku 1967 bol šéfom tlačového

strediska na MS 1967 v basketbale žien v bratislavskej skupine a od roku 1993 vedúcim tlačových stredísk na medzištátnych či medzinárodných futbalových stretnutiach hraných v Košiciach.

Zároveň je jediným Slovákom, ktorý doposiaľ viedol tlačovú besedu s Pelém. Počas návštevy tejto hviezdy vo vtedajších futbalových Košiciach.

Počas kariéry navštívil športové podujatia v 26 krajinách, v 68 európskych mestách.

Za svoju činnosť bol niekoľkokrát ocenený, je držiteľom Ceny fair play MUDr. Ivana Chodáka, Zlatej medaily SFZ, Ceny priamátora Košíc, či ceny predsedu Košického samosprávneho kraja. V roku 2014 sa stal držiteľom Oxford Encyclopedia Certificate ako slovenská osobnosť v oblasti žurnalistiky.

Keď sme sa v príprave na priblíženie života a diela Eugena Magdu z oblasti, predovšetkým futbalovej s dôrazom na futbal náš, slovenský pýtali súčasného prezidenta Vsl. futbalového zväzu a viceprezidenta Slovenského futbalového zväzu Ing. Richarda Havrila ako vnímal žijúcu osobnosť Eugena Magdu, pohotovo vyriekol:

„Bol nesmierne skromný a úžasne pracovitý človek, ktorý sa tešil v našom futbalovom hnutí mimoriadnej oblube.“

Zomrel slovenský žurnalistický veľikán – Eugen Magda

Nech mu je naša rodná zem ľahká! Čeť jeho nehyjúcej pamiatke!

Jozef Mazár